

ผลกระทบในภาพรวมจากการรวมตัวเป็นตลาดยุโรปเดียว

เนื้อหาในบทนี้จะศึกษาผลกระทบในภาพรวมของตลาดยุโรปเดียวต่อผลิตภัณฑ์ประมงแช่แข็งส่งออกของไทย ซึ่งเป็นผลกระทบที่สำคัญเนื่องจากจะทำให้สามารถมองภาพรวมออกมาได้ว่าผู้ที่เกี่ยวข้องกับของฝ่ายไทยจะต้องมีการปรับเปลี่ยนหรือมีภาระหน้าที่ที่เพิ่มขึ้นอย่างไรบ้าง ผู้ที่เกี่ยวข้องสามารถใช้ผลการศึกษาในบทนี้เป็นแนวทางในการปฏิบัติงานตามหน้าที่ของตน

การศึกษาผลกระทบในบทนี้ จะศึกษาผลกระทบในภาพรวมของผู้ที่เกี่ยวข้อง 3 ฝ่าย คือ

- หน่วยงานรับผิดชอบในการตรวจสอบและรับรองคุณภาพผลิตภัณฑ์ประมงแช่แข็ง

- ผู้ผลิต
- ผู้ส่งออก

1. ผลกระทบในภาพรวมของหน่วยงานรับผิดชอบในการตรวจสอบและรับรองคุณภาพผลิตภัณฑ์ประมงแช่แข็ง

หน่วยงานรับผิดชอบในการตรวจสอบและรับรองคุณภาพผลิตภัณฑ์ของไทย ซึ่งเป็นหน่วยงานของทางรัฐบาล จะได้รับผลกระทบในภาพรวมโดยมีภาระหน้าที่ที่เพิ่มขึ้นอันเป็นผลสืบเนื่องมาจากการรวมตัวเป็นตลาดยุโรปเดียว เพื่อที่จะส่งเสริมและดำเนินการให้การส่งออกผลิตภัณฑ์ประมงแช่แข็งไปยังตลาดสหภาพยุโรปเป็นไปโดยมีประสิทธิภาพและเกิดปัญหาเกี่ยวกับประเทศคู่ค้าน้อยที่สุด ดังต่อไปนี้

- เรื่องการใช้วัตถุดิบอาหารในการผลิตผลิตภัณฑ์ประมงแช่แข็งที่ไม่สอดคล้องกับข้อกำหนดของสหภาพ หน่วยงานรับผิดชอบควรศึกษาสูตรการผลิตที่ใช้วัตถุดิบอาหารชนิดที่สหภาพอนุญาต

- ศึกษาวิธีการตรวจสอบและรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับมาตรฐานของสัตว์

ใช้ทำถุงพลาสติกบรรจุผลิตภัณฑ์ประมงแช่แข็ง

- ศึกษาเวลาน้อยที่สุดที่จะเก็บผลิตภัณฑ์ประมงแช่แข็งไว้ได้ และศึกษาข้อมูลทางโภชนาการของผลิตภัณฑ์ดังกล่าว เพื่อให้ฉลากกำกับอาหารของไทยเป็นไปตามข้อกำหนดของสหภาพ

- ควบคุมดูแลการใช้ยาในฟาร์มเลี้ยงกุ้งกุลาดำ ไม่ให้มีสารตกค้างในกุ้งที่ใช้เป็นวัตถุดิบเกินข้อกำหนดของสหภาพ

- ควบคุมดูแลพื้นที่ แหล่งเพาะเลี้ยง หรือแหล่งจับปลา ให้เป็นพื้นที่ที่ได้รับการรับรอง (Approved Zone) และออกใบรับรองการควบคุมโรคสัตว์น้ำว่ามีการปฏิบัติตามเงื่อนไขที่สหภาพกำหนด

การควบคุมและตรวจสอบผลิตภัณฑ์ประมงแช่แข็งตามระบบของสหภาพยุโรปจะกำหนดให้หน่วยงานของประเทศที่สามมีภาระหน้าที่ในการเป็นผู้ตรวจสอบผลิตภัณฑ์ของตน โดยหน่วยงานดังกล่าวจะต้องได้รับการรับรองจากสหภาพในการทำหน้าที่เป็นหน่วยงานรับผิดชอบ (competent authority) ตาม Directive 91/493/EEC หน่วยงานรับผิดชอบของไทยจะต้องมีภาระหน้าที่ตาม Directive ฉบับดังกล่าว สรุปได้ดังนี้

- ดูแลสัญลักษณ์ของเรือประมง (fishing vessel)
- รับรองแพปลาหรือสะพานปลา (auction or wholesale market)

- ตรวจสอบและรับรองโรงงานผลิตผลิตภัณฑ์ประมงแช่แข็ง (establishment) การรับรองโรงงานผลิตต้องใช้เกณฑ์ที่เทียบเท่ากับเกณฑ์ของสหภาพ ซึ่งมีขั้นตอน ดังนี้

ตรวจสอบสัญลักษณ์การผลิตของโรงงาน

ตรวจสอบการควบคุมจุดวิกฤต (critical point) ในขบวนการผลิตของโรงงาน

ตรวจสอบบันทึก ผลการตรวจสอบทางห้องปฏิบัติการของโรงงาน

- จัดส่งรายชื่อโรงงานผลิตที่ได้รับการรับรองให้สหภาพ

- ติดตามและตรวจสอบโรงงานผลิต

- ตรวจสอบวัตถุดิบและผลิตภัณฑ์สำเร็จตามข้อกำหนดของสหภาพ

- ออกหนังสือรับรองคุณภาพ (Health Certificate) ตามแบบที่

ทางสหภาพกำหนด

ทางฝ่ายไทยได้ดำเนินการในการปรับบทบาทและเตรียมความพร้อมของหน่วยราชการเพื่อสนับสนุนการส่งออกไปยังสหภาพยุโรป โดยคณะกรรมการนโยบายความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศ ในการประชุมครั้งที่ 4/2533 เมื่อวันที่ 13 กรกฎาคม พ.ศ. 2533 ได้มีมติให้กระทรวงอุตสาหกรรมเป็นหัวหน้าประสานงานจัดประชุมหารือหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ต่อมากระทรวงอุตสาหกรรมได้รับความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรี ตามหนังสือที่ บร 0201/2386 ให้แต่งตั้งคณะกรรมการพิจารณากิจกรรมมาตรฐานเพื่อการส่งออกไปยังสหภาพยุโรป โดยมีปลัดกระทรวงอุตสาหกรรมเป็นประธาน และปลัดกระทรวงสาธารณสุขเป็นประธานร่วม โดยมีอำนาจหน้าที่ 6 ประการ ดังนี้

1. ศึกษาแนวทางและขั้นตอนการดำเนินงานเกี่ยวกับกิจกรรมมาตรฐานของสหภาพยุโรป เพื่อนำมาใช้ในการปรับปรุงและแก้ไขปัญหาดังกล่าวในส่วนของประเทศไทย ที่จะเป็นอุปสรรคต่อการส่งออกไปยังสหภาพยุโรป
2. กำหนดมาตรฐานและ/หรือเสนอแนะวิธีการปรับหรือจัดระบบการมาตรฐานของไทยให้สอดคล้องกับระบบที่สหภาพยุโรปยอมรับ
3. พิจารณาแต่งตั้งผู้แทนและแนวทางในการเจรจาหรือทำทำความเข้าใจกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องของสหภาพยุโรป เพื่อให้ยอมรับผลการดำเนินงานในด้านมาตรฐานของไทย
4. พิจารณาแนวทางเผยแพร่ข้อมูล เพื่อสร้างความมั่นใจและความเชื่อถือในคุณภาพและมาตรฐานของสินค้าไทย
5. แต่งตั้งคณะกรรมการสาขาต่าง ๆ เพื่อช่วยในการดำเนินงานดังกล่าวข้างต้น
6. ปฏิบัติงานอื่นที่คณะกรรมการนโยบายความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศมอบหมาย

ประเทศไทยมีหน่วยงานที่ทำหน้าที่ตรวจสอบโรงงาน การผลิต และออกหนังสือรับรองคุณภาพกำกับผลิตภัณฑ์ประมงแช่แข็งอยู่ 2 หน่วยงาน คือ กรมประมง กระทรวงเกษตรและสหกรณ์การเกษตร และกรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ กระทรวงสาธารณสุข ซึ่งคณะรัฐมนตรีได้มีมติในการประชุมเมื่อวันที่ 20 เมษายน พ.ศ. 2536 อนุมัติตามข้อเสนอของคณะกรรมการพิจารณากิจกรรมมาตรฐานเพื่อการส่งออกไปยังสหภาพยุโรป ตามหนังสือที่ อก 0704/1319 โดยเฉพาะในส่วน of สินค้าประมงให้กรมประมงเป็นหน่วยงานกลางในการขึ้นทะเบียนโรงงานผลิต พร้อมทั้งออกใบรับรองสุขอนามัยและให้กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์เป็นอีกหน่วยงาน

หนึ่งในการออกใบรับรองสุขอนามัยกำกับสินค้า จากมติของคณะรัฐมนตรีนี้ จะเห็นว่า วัตถุประสงค์ที่ได้รับมอบอำนาจหน้าที่มากกว่ากรมวิทยาศาสตร์การแพทย์อยู่ประการหนึ่ง คือการขึ้นทะเบียนโรงงานผลิต

ในเวลาต่อมาสหภาพ ได้จัดส่งเจ้าหน้าที่เดินทางมาเยือนประเทศไทยอย่างเป็นทางการระหว่างวันที่ 31 พฤษภาคม - 4 มิถุนายน 2536 เพื่อตรวจเยี่ยมแหล่งผลิต โรงงาน และส่วนราชการที่ทำหน้าที่ตรวจสอบและควบคุมคุณภาพสินค้าประมง คือ กรมประมงและกรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ ผลการตรวจเยี่ยมปรากฏว่าเจ้าหน้าที่สหภาพ พอใจในระบบการตรวจสอบและควบคุมสุขอนามัยสินค้าประมงของไทย และขอให้ประเทศไทยแจ้งชื่อหน่วยงานรับผิดชอบ (competent authority) เพียงหน่วยงานเดียวให้สหภาพทราบ เงื่อนไขที่กำหนดให้หน่วยงานรับผิดชอบของประเทศที่สามมิได้หน่วยงานเดียวนั้น ไม่ได้อยู่ในข้อกำหนดของสหภาพ แต่เป็นเงื่อนไขทางการปฏิบัติที่ทางสหภาพแจ้งให้ประเทศที่สามทุกประเทศที่มีหน่วยงานรับผิดชอบมากกว่าหนึ่งแห่งปฏิบัติตาม เมื่อได้ชื่อของหน่วยงานรับผิดชอบทางสหภาพจะใช้ประกอบรายงานการตรวจเยี่ยมประเทศไทยเพื่อเสนอ Standing Veterinary Committee พิจารณาให้ประเทศไทยอยู่ในบัญชีรายชื่อผู้ออกหนังสือรับรอง (Health Certificate) สินค้าประมงส่งไปสหภาพ และสินค้านั้นจะสามารถกระจายต่อไปยังประเทศสมาชิกได้อย่างอิสระ (Free Circulation)

วันที่ 7 ตุลาคม พ.ศ. 2536 กระทรวงสาธารณสุขได้มีหนังสือที่ สช 0511/6204 ขอให้คณะกรรมการพัฒนาการส่งออกซึ่งมีรองนายกรัฐมนตรีในขณะนั้นคือ นายศุภชัย พานิชภักดิ์ เป็นประธาน นำเสนอนายกรัฐมนตรีพิจารณาให้กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์เป็นหน่วยงานรับผิดชอบ คือให้กระทรวงสาธารณสุขมีอำนาจหน้าที่ทั้งการขึ้นทะเบียนโรงงาน และออกใบรับรองสุขอนามัยกำกับสินค้า

วันที่ 1 พฤศจิกายน พ.ศ. 2536 กระทรวงพาณิชย์ได้มีหนังสือที่ พณ 0313/6205 ถึงเลขาธิการครุกระทรวงมนตรี มีข้อเสนอกำหนดให้กรมประมงทำหน้าที่เป็นหน่วยงานรับผิดชอบอย่างเป็นทางการ โดยให้กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ยังคงทำหน้าที่ให้บริการตรวจวิเคราะห์สินค้าประมงที่จะส่งไปยังสหภาพและออกหนังสือรับรองการตรวจวิเคราะห์ตามปกติ แต่หนังสือรับรองดังกล่าวผู้ส่งออกต้องนำไปแสดงต่อกรมประมงในฐานะหน่วยงานรับผิดชอบ เพื่อออกหนังสือรับรองตาม

แบบที่สหภาพกำหนดกำกับสินค้าประมงต่อไป กระทรวงพาณิชย์ได้ให้เหตุผลในการสนับสนุนกรมประมงเป็นหน่วยงานรับผิดชอบว่า กรมประมง

- สามารถดำเนินการควบคุมดูแลตรวจสอบได้ครบวงจรตั้งแต่ การทำประมง การเพาะเลี้ยง เรือประมง สะพานปลา การผลิต การแปรรูปในโรงงาน ตลอดจนการตรวจวิเคราะห์และออกใบรับรองสินค้า ซึ่งเป็นไปตามกฎระเบียบของสหภาพ จึงเป็นหน่วยงานที่สหภาพค่อนข้างยอมรับ

- เป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบด้านประมงโดยตรง มีความเชี่ยวชาญและสามารถแก้ไขปัญหาได้ถึงแหล่งวัตถุดิบ

- มีเจ้าหน้าที่ที่มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องสินค้าประมงโดยเฉพาะซึ่งสามารถให้ข้อเสนอแนะและแก้ไขปัญหา

วันที่ 15 พฤศจิกายน พ.ศ. 2536 กระทรวงสาธารณสุข ได้มีหนังสือที่ สธ 0511/7399 เสนอความเห็นตามหนังสือที่อ้างถึงคือหนังสือสำนักเลขาธิการรัฐมนตรี ด่วนที่สุด ที่ นร 0202/17644 ลงวันที่ 8 พฤศจิกายน 2536 ที่ขอให้กระทรวงสาธารณสุขเสนอความเห็นเกี่ยวกับเรื่องการกำหนดหน่วยงาน Competent Authority สำหรับสินค้าประมงส่งไปยังสหภาพยุโรป เพื่อประกอบการพิจารณาของคณะรัฐมนตรี กระทรวงสาธารณสุขพิจารณาแล้วมีความเห็นว่า กระทรวงสาธารณสุขโดยกรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ ควรเป็น Competent Authority ด้วยเหตุผลหลัก คือ กระทรวงสาธารณสุขมีความพร้อมในการเป็น Competent Authority เพื่อกำกับดูแลตรวจสอบ และออกหนังสือ Health Certificate ซึ่งรับรองความปลอดภัยของอาหารทุกประเภทสำหรับคนบริโภค ในประเด็นที่มีผลต่อสุขภาพของผู้บริโภค และการควบคุมโรคของมนุษย์ที่เกิดจากอาหารเป็นสื่อ นำ โดยมีอำนาจหน้าที่ตามกฎหมาย คือพระราชบัญญัติอาหาร พระราชบัญญัติสาธารณสุข และพระราชบัญญัติควบคุมโรคติดต่อ ที่จะดำเนินการกำกับดูแลควบคุมคุณภาพอาหารที่ผลิตขึ้นภายในราชอาณาจักรเพื่อการจำหน่าย

ปัญหาการโต้แย้งว่าหน่วยงานใดมีความเหมาะสมที่จะเป็นหน่วยงานรับผิดชอบนั้นสรุปได้ว่ากรมประมงมีความเหมาะสมเนื่องจากสามารถกำกับดูแลได้อย่างครบวงจร ส่วนกระทรวงสาธารณสุขมีอำนาจในการกำกับดูแลตามกฎหมาย ในที่สุดคณะรัฐมนตรีได้พิจารณาปัญหาดังกล่าวเมื่อวันที่ 21 ธันวาคม พ.ศ. 2536 และได้มีมติ ตามหนังสือที่ นร 0202/20442 เห็นชอบให้กรมประมงทำหน้าที่เป็น

หน่วยงานรับผิดชอบ อย่างเป็นทางการไปก่อนในปีแรกนี้ และให้กรมวิทยาศาสตร์ การแพทย์ยังคงทำหน้าที่ให้บริการตรวจวิเคราะห์สินค้าประมงที่จะส่งไปยังสหภาพ ยุโรปและออกหนังสือรับรองการตรวจวิเคราะห์ตามปกติ แต่หนังสือดังกล่าวผู้ส่งออก ต้องนำไปแสดงต่อกรมประมงเพื่อออกหนังสือรับรอง (Health Certificate) ในฐานะหน่วยงานรับผิดชอบ กำกับสินค้าประมงส่งไปยังสหภาพต่อไป ทั้งนี้ให้ เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานทั้งของกรมประมงและกรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ให้ความ ร่วมมือซึ่งกันและกันในแต่ละขั้นตอน โดยให้คำนึงถึงประโยชน์ของประเทศเป็น สำคัญ และในปีต่อไปคือปี พ.ศ. 2538 ให้กระทรวงพาณิชย์รับไปติดต่อกับสหภาพ ในการที่จะให้กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์เป็น Competent Authority ได้ด้วยแล้วจึงผลการเจรจาให้คณะรัฐมนตรีทราบ

ก. ผลกระทบอันเกิดจากการที่สหภาพกำหนดให้หน่วยงานรับผิดชอบ (Competent Authority) ของไทยมีเพียงหน่วยงานเดียว

ประเทศไทยมีหน่วยงานตรวจสอบและรับรองคุณภาพผลิตภัณฑ์ประมงแช่แข็ง 2 หน่วยงาน การเสนอชื่อหน่วยงานรับผิดชอบเพียงหน่วยงานเดียว ทำให้มีการ โต้แย้ง และผลที่สุดต้องให้คณะรัฐมนตรีเป็นผู้ตัดสิน ซึ่งต้องใช้เวลานานพอสมควร ปัญหาในเรื่องนี้เป็นปัญหาเฉพาะหน้าที่ประเทศไทยจะต้องดำเนินการโดยเร่งด่วน เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการแข่งขันสินค้าอาหารทะเลของไทยในตลาด สหภาพ ประเทศที่สามอื่น ๆ เช่น ชิลี อาร์เจนตินา เป็นต้น ได้ดำเนินการตาม กฎระเบียบของสหภาพ และได้แจ้งชื่อหน่วยงานรับผิดชอบของประเทศตนให้ทาง สหภาพทราบแล้ว ทำให้ประเทศดังกล่าวสามารถส่งสินค้ากระจายสู่ประเทศ สมาชิกสหภาพได้อย่างเสรี เกิดความคล่องตัวและได้เปรียบด้านการค้า หาก ประเทศไทยดำเนินการล่าช้า ผลเสียจะตกกับการส่งออกสินค้าประมงของไทยเอง ที่จะต้องเสียเปรียบและอาจสูญเสียส่วนแบ่งตลาด

การที่สหภาพกำหนดเงื่อนไขให้ประเทศไทยมีหน่วยงานรับผิดชอบ เพียงแห่งเดียว ทำให้กรมประมงต้องรับภาระในการออกใบรับรองกำกับสินค้าที่ ผ่านการตรวจสอบทั้งจากกรมประมงเอง และจากกรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ อาจ ประสบปัญหาความล่าช้าในการดำเนินงาน กระทรวงพาณิชย์จึงควรติดต่อกับสหภาพ ในการที่จะให้กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์เป็นหน่วยงานรับผิดชอบเพิ่มขึ้นอีกหน่วยงาน หนึ่งตามมติคณะรัฐมนตรี ซึ่งจะทำให้กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์เป็นหน่วยงานที่ สามารถออกใบรับรองกำกับสินค้าได้

นอกจากนั้นกรมประมงและกรมวิทยาศาสตร์การแพทย์จะต้องประสานงานกันอย่างใกล้ชิด ให้ความร่วมมือซึ่งกันและกันในการปฏิบัติงานในความรับผิดชอบส่วนของตน ซึ่งเป็นการปฏิบัติตามมติคณะรัฐมนตรีอย่างเคร่งครัด

วิธีการที่สหภาพต้องให้การรับรองหน่วยงานรับผิดชอบของประเทศที่สามนี้เป็นวิธีการอันแยบยล เนื่องจากมีประสิทธิภาพในการคุ้มครองผู้บริโภคของตน โดยประเทศที่สามเป็นผู้รับภาระหน้าที่และค่าใช้จ่ายในการตรวจสอบผลิตภัณฑ์ถึงอย่างไรก็ตามกรมประมงและกรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ ควรจะต้องดำเนินงานให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดในการกำกับดูแลผลิตภัณฑ์ เพื่อให้ทางสหภาพเห็นว่าหน่วยงานของรัฐบาลไทยรับผิดชอบต่อผู้บริโภคในต่างประเทศ เช่นเดียวกับที่ดูแลรับผิดชอบผู้บริโภคภายในประเทศของเราเอง โดยมีได้มุ่งแต่เงินตราต่างประเทศแต่เพียงอย่างเดียว

ผลกระทบในภาพรวมนอกจากจะมีในด้านหน่วยงานรับผิดชอบแล้ว ยังมีผลไปถึงผู้ผลิตและผู้ส่งออกของไทยอีกด้วย

2. ผลกระทบในภาพรวมของผู้ผลิต

ความหมายของผู้ผลิตในที่นี้ แบ่งเป็น 2 ประเภท คือ

- ผู้ผลิตวัตถุดิบ หมายถึงผู้เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำในฟาร์ม และชาวประมงที่จับสัตว์น้ำจากแหล่งธรรมชาติ
- ผู้ผลิตผลิตภัณฑ์สำเร็จ หมายถึงผู้ที่นำวัตถุดิบมาแปรรูปในโรงงานเป็นผลิตภัณฑ์ประมงแช่แข็ง

วัตถุดิบเป็นจุดเริ่มต้นของการผลิตที่สำคัญ ถ้าวัตถุดิบมีคุณภาพต่ำผลิตภัณฑ์ประมงแช่แข็งที่ผลิตขึ้นมาก็จะมีคุณภาพต่ำตามไปด้วย ผู้เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำและชาวประมง จึงมีภาระหน้าที่จะต้องผลิตวัตถุดิบจากแหล่งที่ปราศจากเชื้อโรค และมลภาวะทางน้ำ เพื่อเป็นการประกันคุณภาพว่าจะได้วัตถุดิบที่ดี ปลอดภัยต่อผู้บริโภค นอกจากนั้นการขนส่งวัตถุดิบจะต้องทำอย่างรวดเร็ว และภายใต้อุณหภูมิต่ำ

ผู้เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำโดยเฉพาะผู้ทำฟาร์มกุ้งกุลาดำ จะต้องระมัดระวังเรื่องสารตกค้างจากยาสัตว์ โดยต้องงดให้ยาก่อนทำการจับเพื่อให้ตัวยาสลายไปไม่ตกค้างอยู่ในเนื้อสัตว์ ส่วนชาวประมงจะต้องเสียค่าใช้จ่ายปรับปรุงเรือประมง

ในเรื่องของความสะอาด สุขลักษณะบนเรือ และการควบคุมอุณหภูมิในขณะเก็บรักษาผลิตภัณฑ์

ผู้ผลิตผลิตภัณฑ์สำเร็จ จะต้องผลิตผลิตภัณฑ์ประมงแช่แข็งให้ได้ตามมาตรฐานสหภาพ ในเรื่องต่อไปนี้

- วัตถุดิบอาหาร ผู้ผลิตจะต้องใช้วัตถุดิบอาหารตามชนิดและปริมาณที่สหภาพอนุญาตให้ใช้ในผลิตภัณฑ์ประมงแช่แข็ง นอกจากนั้นการใช้วัตถุดิบอาหารจะต้องสอดคล้องกับประกาศกระทรวงสาธารณสุข ฉบับที่ 84 เรื่อง วัตถุดิบอาหาร ด้วย ดังนั้นถ้าเดิมผู้ผลิตใช้วัตถุดิบอาหารไม่สอดคล้องกับข้อกำหนดของสหภาพ ก็จำเป็นต้องปรับเปลี่ยนสูตรการผลิตให้ถูกต้อง
- พลาสติกสัมผัสอาหาร ผู้ผลิตต้องใช้ถุงพลาสติกบรรจุผลิตภัณฑ์ประมงแช่แข็งที่มีคุณสมบัติของสารที่ใช้ทำพลาสติกตามข้อกำหนด
- ฉลากกำกับอาหาร ผู้ผลิตต้องใช้ฉลากกำกับอาหารที่มีข้อความตามที่สหภาพกำหนด ที่สำคัญคือจะต้องระบุเวลาน้อยที่สุดที่จะเก็บอาหารไว้ได้ (minimum durability)
- โรงงานแปรรูปอาหารจะต้องมีการปรับปรุงให้สอดคล้องกับข้อกำหนดในเรื่องสุขลักษณะของโรงงาน และจะต้องมีห้องปฏิบัติการเพื่อตรวจสอบคุณภาพผลิตภัณฑ์ของตน แต่อย่างไรก็ตามค่าใช้จ่ายในการปรับปรุงนี้เป็นค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นเพียงครั้งเดียว ถือได้ว่าเป็นการลงทุนระยะสั้น แต่จะสามารถทำรายได้จากการผลิตผลิตภัณฑ์ประมงแช่แข็งส่งไปจำหน่ายยังตลาดสหภาพยุโรปในระยะยาว

โดยทั่วไปผู้ผลิตผลิตภัณฑ์ประมงแช่แข็งในรูปผลิตภัณฑ์สำเร็จ จะเป็นผู้ส่งออกผลิตภัณฑ์ ดังนั้นจึงต้องรับผิดชอบในส่วนของผู้ส่งออกด้วย

3. ผลกระทบในภาพรวมของผู้ส่งออก

ผลกระทบในภาพรวมของผู้ส่งออก เป็นส่วนที่เกี่ยวข้องกับหน่วยงานรับผิดชอบในการตรวจสอบผลิตภัณฑ์ โดยจะต้องเสียค่าใช้จ่ายในการตรวจสอบเพิ่มขึ้น ในเรื่องของ

- วัตถุดิบอาหาร
- ถุงพลาสติกบรรจุอาหาร
- สารตกค้างในอาหาร
- ค่าธรรมเนียมใบรับรองคุณภาพตามแบบของสหภาพ

นอกจากค่าใช้จ่ายที่เพิ่มขึ้น หน่วยงานรับผิดชอบของไทยคงต้องใช้เวลาตรวจสอบผลิตภัณฑ์เพิ่มขึ้นจากเดิมอีกด้วย เนื่องจากมีรายการที่ต้องตรวจสอบและใบรับรองคุณภาพตามแบบของสหภาพเพิ่มขึ้น จุดนี้เป็นจุดที่สำคัญเป็นปัญหาเรื่องความล่าช้าของขั้นตอนในการส่งออกอันเนื่องมาจากระบบการทำงานของภาครัฐการที่มีหลายขั้นตอน

ใบรับรองคุณภาพตามแบบของสหภาพ ผู้ส่งออกขอได้ที่กรมประมงเพียงแห่งเดียว อาจประสบปัญหาเรื่องความล่าช้าในการออกเอกสาร เพราะเดิมก่อนที่คณะรัฐมนตรีจะมีมติตัดสินใจออกมา ทั้งกรมประมงและกรมวิทยาศาสตร์การแพทย์สามารถออกใบรับรองดังกล่าว ซึ่งก็ยังประสบปัญหาไม่สามารถให้บริการได้ทันต่อความต้องการของผู้ส่งออก การส่งออกสินค้ามิได้หมายความว่า ผู้ส่งออกเพียงแต่สามารถส่งสินค้าที่มีคุณภาพตรงตามมาตรฐานของผู้ซื้อเท่านั้น แต่จะต้องส่งสินค้าให้ได้ตรงตามกำหนดเวลาที่ตกลงกัน ถ้าผู้ส่งออกไม่อาจส่งสินค้าได้ตรงตามกำหนดเวลา ผู้ซื้อก็มีสิทธิปฏิเสธไม่ยอมรับสินค้าและไม่ต้องชำระราคาได้ หน่วยงานรับผิดชอบ จึงควรเตรียมมาตรการแก้ไขปัญหาความล่าช้าอันเกิดจากภาระหน้าที่ที่ต้องเพิ่มขึ้นของตน โดยพยายามลดขั้นตอนในทางปฏิบัติให้เหลือน้อยที่สุดเท่าที่จะทำได้

การส่งออกผลิตภัณฑ์ประมงแช่แข็งปริมาณมาก ๆ ไปยังสหภาพ คงจะหลีกเลี่ยงปัญหาการปฏิเสธการนำเข้าที่เกิดขึ้นเป็นครั้งคราวไม่ได้ เนื่องจากข้อกำหนดทางเทคนิคของมาตรฐานสินค้ามีข้อปลีกย่อยหลายประการที่อาจเป็นสาเหตุหรือเป็นข้ออ้างในการปฏิเสธการนำเข้า ซึ่งผู้ส่งออกจะได้รับผลกระทบที่รุนแรง เพราะหมายถึงผู้ส่งออกจะไม่สามารถส่งออกผลิตภัณฑ์ไปตลาดยุโรปทั้ง 12 ประเทศ ผู้ส่งออกจึงควรแสวงหาตลาดที่มีศักยภาพในการซื้อเพิ่มขึ้น เพื่อเป็นการกระจายตลาด ลดความเสี่ยงด้านการตลาดลง เพราะผลิตภัณฑ์ประมงแช่แข็งนั้น ประเทศผู้นำเข้าต่าง ๆ มีความต้องการในรูปแบบที่แตกต่างกัน และมีคุณภาพหลายระดับ จึงควรที่จะเจาะขยายตลาดใหม่ ๆ เพิ่มขึ้น

เรื่องที่มีความสำคัญอีกเรื่องหนึ่งคือ ปัญหาการถูกกักกันหรือปฏิเสธการนำเข้าสินค้า หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรระมัดระวังการให้ข่าวต่อสื่อมวลชนทั้งในประเทศและต่างประเทศ เพราะการให้ข่าวอย่างไม่ชัดเจนจะมีผลกระทบต่อความเชื่อมั่นของประเทศคู่ค้าเป็นอย่างมาก ถ้าหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทำการแก้ปัญหาที่

เกิดขึ้นอย่างถูกต้องมีประสิทธิภาพ ก็จะช่วยลดผลกระทบที่จะเกิดขึ้นต่อผู้ส่งออกได้
เป็นอย่างมาก

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย